

Šī instrukcija paredzēta zināšanu sniegšanai vispārīgos elektrodrošības jautājumos un par darba vides potenciālo elektrobīstamību.

I VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS

1. Instrukcija sastādīta piemērojot tipveida drošības instrukcijas izglītības iestādes vajadzībām un vietējiem apstākļiem.
2. Pirms darba uzsākšanas jāpārbauda, vai iekārta ir darba kārtībā.
3. Aizliegts uzsākt darbu ja:
  - 3.1. darba vieta nav pietiekoši un pareizi apgaismota;
  - 3.2. konstatēti elektroinstrumentu vai ierīču bojājumi;
  - 3.3. ir slikta pašsajūta, reibonis.

II DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

1. Izglītojamajam darba laikā jābūt uzmanīgam, koncentrētam un netraucēt citus skolēnus vai darbiniekus.
2. Darba un mācību vietās lieto 12V, 24V, 36V un 42V spriegumus. Šos spriegumus izmanto pārnēsājamām elektroierīcēm, rokas elektroinstrumentiem, strādājot telpās ar paaugstinātu elektrobīstamību un mācību kabinetos.
3. Normatīvie dokumenti atļauj izmantot 220V maiņsprieguma elektroaparātus un elektroinstrumentus bez zemēšanas, ja tiem ir dubultizolācija.
4. Lai izvairītos no elektrotraumām:
  - 4.1. Aizliegts izmantot bojātas elektriskās ierīces, slēdžus, rozetes, vadus utml. (pazīmes – plīsis korpuss, bojāta izolācija, redzami kaili vadi).
  - 4.2. Elektriskās ierīces drīkst pieslēgt strāvas avotam, tikai izmantojot nebojātus savienojumus.
  - 4.3. Aizliegts pieskarties elektriskajām ierīcēm, slēdžiem, kontaktiem, vadiem ar slapjām rokām.
  - 4.4. Ja konstatēts vadu pārrāvums, nekavējoties jāziņo skolotājam vai direktora vietniekam saimnieciskajā darbā.
  - 4.5. Elektroaizdegšanās gadījumā aizliegts dzēst uguni ar ūdeni. Jāizmanto smiltis vai speciāli ugunsdzēsāmie aparāti. Drīkst izmantot pulvera tipa vai ogļskābās gāzes ugunsdzēsamos aparātus. Darbības shēma norādīta uz aparātiem.
  - 4.6. Ja kādu apstākļu dēļ pārtrūkst sprieguma piegāde elektroierīcei, aizliegts uzsākt jebkādas apskates vai remontdarbus, pieskarties strāvu vadošām daļām, neatslēdzot ierīci no strāvas avota.
  - 4.7. Izmantot elektroierīces atļauts tikai personām, kuras instruētas elektrodrošībā normatīvajos dokumentos noteiktajā kārtībā
5. Ārkārtas situācijas gadījumā – jūtama elektrovalu izolācijas deguma smaka, radies īssavienojums vai pārrāvums elektropadeves sistēmā, slēdža vai rozetes tuvumā vērojami dūmi, – jāziņo atbildīgām personām, kas atvieno elektrotīklu ar galvenā s svirslēdža palīdzību.
6. Strādājot ar elektroiekārtām, darbu uzsāk tikai pēc skolotāja norādījuma, ievērojot iekšējās kārtības noteikumus un nepieļaujot patvaļīgu rīcību
7. Elektrotraumu gadījumā:
  - 7.1. ziņot skolotājam vai citam pieaugušajam;
  - 7.2. jānodrošina pirmās palīdzības sniegšana (skat. instrukciju Nr.4);
  - 7.3. nepieciešamības gadījumā jāizsauc neatliekamā medicīniskā palīdzība.
8. Darīt tikai to darbu, kurš ir uzdots. Piemēram, darbojoties ar gludekli.
9. Ja nepieciešams, lietot individuālos aizsardzības līdzekļus.
10. Nestrādāt ar bojātiem elektroinstrumentiem un ierīcēm.
11. Lietojamās elektroiekārtas periodiski jāattīra no putekļiem un nosēdumiem.
12. Kategoriski aizliegts uzstādīt un lietot paštaisītas un nestandarta elektroierīces.
13. Elektrosadales skapim jābūt aizslēgtam. Darbiniekiem aizliegts patvaļīgi to atvērt un veikt darbības ar tajā izvietotajām ietaisēm.

14. Aizliegts izraut kontaktdakšu ar mitrām rokām.
15. Aizliegts pārnēsāt iekārtu, turot to aiz vada.
16. Daudzas elektroierīces nav pieslēgtas spriegumam pastāvīgi, bet tiek pieslēgtas katru reizi pirms to lietošanas. Droši tas veicams, tikai turot kontaktdakšas izolēto daļu. Nedrīkst izraut kontaktdakšu no rozetes, velkot aiz vada – tā var sabojāt izolāciju un izkustināt rozeti. Drīkst lietot tikai tādas rozetes, kuras stingri turas sienā.
17. Daudzas sadzīvē lietojamās elektroierīces tiek darbinātas ar baterijām. Bateriju spriegums nav liels, taču to sastāvā ir indīgas vielas, tāpēc nekādā ziņā nedrīkst baterijas izjaukt, bojāt to apvalku vai tml. Sevišķi bīstama ir bateriju iekļūšana gremošanas orgānos.
18. Nav atļauts uzturēties transformatoru punktu („būdu”) tuvumā. Nepieciešams ziņot pieaugušajiem, redzot, ka punkta durvis ir atvērtas. Ja mājdzīvnieks nejauši iekļūst transformatora būdā, aizliegts paša spēkiem mēģināt to glābt. Tas apdraud dzīvību!
19. Laižot papīra pūķi, jāizvēlas vieta, kur tas nevar aizķerties aiz elektrības vadiem. Pūķa auklā var būt elektrību vadoši elementi, tādējādi iespējams saņemt spēcīgu strāvas triecienu.
20. Nedrīkst kāpt kokā, kura tuvumā atrodas elektrības vadi.
21. Nedrīkst tuvoties zemē nokritušam elektrības vadam tuvāk par 8 metriem.
22. Negaisa laikā ir bīstami stāvēt pie elektrības stabiem un kokiem, jo zibens bieži iesper elektropārvades līnijās un augstos kokos.
23. Strāvas ietekmē nonākuša cilvēka glābšana var notikt tikai, saucot palīgā pieaugušos.
24. Aizliegts likt slēdžos, rozetēs svešus priekšmetus, ieslēgt apgaismojumu, sitot pa slēdzi, kā arī citādi mehāniski bojāt elekrovadus, slēdžus, rozetes utml.
25. Nekādā ziņā nedrīkst izmēģināt reālajā dzīvē kino vai televīzijas ekrānā redzētas darbības ar elektrību (tikai animācijas filmā Mikimauss iebāž divus pirkstus rozetē, viņa galva iedegas kā spuldzīte, viņš noskurinās un mierīgi turpina savas gaitas).

III DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTĒJĀS SITUĀCIJĀS

1. Pārtraukt darbu un ziņot pedagogam vai skolas administrācijai par pamanītu aizdegšanos.
2. Elektroinstrumentu vai ierīču bojājumu gadījumos (dzirksteļošana, dūmu vai liesmu parādīšanās, deguma smaka u.c.) pārtraukt darbu ar tiem (izslēgt), ziņot skolotājam vai skolas administrācijai un brīdināt citus par radušos situāciju.
3. Aizliegts remontēt elektroinstrumentus un ierīces, pieskarties atkailinātiem vadiem, apgaismojuma armatūrai un citām strāvu vadošām daļām, noņemt nožogojumus vai aizsargapvalkus - tas jā dara kvalificētam personālam.
4. Ja noticis nelaimes gadījums, jāziņo skolotājam vai skolas administrācijai, jāizsauc ātrā medicīniskā palīdzība.
5. Ugunsgrēka gadījumā izsaukt ugunsdzēsējus, zvanot pa tālruni: **112**, ieslēgt signalizāciju.

IV DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, DARBU BEIDZOT

1. Izslēgt elektroinstrumentus un ierīces, sakārtot darba vietu, darba instrumentus nolikt tiem paredzētās vietās, attīrīt iekārtu no putekļiem un nosēdumiem.
2. Aizvērt logus, izslēgt ventilāciju, apgaismojumu un aizejot aizslēgt durvis.
3. Par darba gaitā konstatētajiem bojājumiem vai trūkumiem, neatbilstošām darbībām ziņot skolotājam vai skolas administrācijai.

Instrukcija sastādīta saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.1338 „Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”.

Izglītojamās ar šo instrukciju iepazīstina skolas direktores norīkota persona. Iepazīstināšanu reģistrē žurnālā, norādot drošības instrukcijas nosaukumu. Pēc iepazīstināšanas ar instrukciju izglītojamais to apliecina ar attiecīgu ierakstu, norādot iepazīstināšanas datumu. Iepazīstināšana notiek ne retāk kā reizi gadā.